

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Τσόμη Καρατάση 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.:210 92 11 200-10, Fax:210 92 33 977
11 Tsami Karatassi, 117 42 Athens, Greece, Tel.:+30-210-92 11 200-10, Fax:+30-210-92 33 977

28 Ιανουαρίου 2010

ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

2^η έρευνα 2009

*Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εναρμονισμένου προγράμματος της ΕΕ (DG ECFIN), το IOBE διεξάγει δύο φορές το χρόνο έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία, με στόχο την αποτύπωση της πορείας τους και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους. Πρόκειται για εμπειρική προσέγγιση που αποδίδει το «επενδυτικό κλίμα» κατά τη στιγμή υλοποίησης της έρευνας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά στα επίσημα στατιστικά στοιχεία επενδύσεων. Οι έρευνες αυτές όμως έχουν το πρόσθετο πλεονέκτημα να εξετάζουν και ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της επενδυτικής δραστηριότητας, τα οποία δεν καταγράφονται σε άλλες πηγές. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων κάθε έτους προσδιορίζονται έξι φορές με διαδοχικές έρευνες. Έτσι ενσωματώνουν κάθε φορά τις νέες εξελίξεις και αντανακλούν τις μεταβολές του επενδυτικού κλίματος, προσεγγίζοντας με μεγαλύτερη ακρίβεια την πραγματική πορεία τους. Στο τρέχον δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την **πιο πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη την περίοδο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2009.***

Εκτιμήσεις για το ύψος των επενδύσεων του 2009

Στη δεύτερη έρευνα επενδύσεων του IOBE για το 2009, οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε νέα εκτίμηση για τις επενδυτικές δαπάνες που πραγματοποίησαν κατά το ίδιο έτος. Οι εκτιμήσεις της έρευνας αυτής θεωρείται ότι προσεγγίζουν περισσότερο την πραγματική πορεία των δαπανών του 2009, καθώς τη στιγμή της έρευνας υπάρχει σαφέστερη εικόνα για την πορεία των επενδυτικών σχεδίων εντός του έτους αναφοράς.

Όπως συμβαίνει σχεδόν κάθε έτος, οι εκτιμήσεις για την πορεία των επενδύσεων στην έρευνα που γίνεται προς το τέλος του έτους είναι αναθεωρημένες προς τα κάτω σε σχέση με τις προβλέψεις που διατυπώνονται στην πρώτη έρευνα (Μάρτιος- Απρίλιος). Ωστόσο, και στις δύο έρευνες που διεξήχθησαν το 2009, η εικόνα για τις επενδύσεις του έτους είναι ιδιαίτερα δυσμενής, ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και της συνεπακόλουθης ύφεσης της οικονομίας.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτές τις εκτιμήσεις, οι επενδυτικές δαπάνες στη βιομηχανία **το 2009 κατέγραψαν σημαντική μείωση, κατά 44,8%** σε σχέση με τις δαπάνες του προηγούμενου χρόνου, όταν οι εκτιμήσεις για την πορεία των επενδύσεων στην πρώτη έρευνα του έτους προέβλεπαν εξίσου έντονη υποχώρηση της τάξης του 38% (Πίνακας 1). Η ακριβέστερη ωστόσο εκτίμηση για την εξέλιξη της επενδυτικής δραστηριότητας

το 2009 θα προκύψει στην επόμενη έρευνα του IOBE που θα διεξαχθεί τον Μάρτιο – Απρίλιο του 2010, όταν δηλαδή θα έχει ολοκληρωθεί και η λογιστική διαχείριση των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων.

Πίνακας 1

Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

	2006	2007	2008	2009		2010
	Εκτίμηση Μαρτ.07	Εκτίμηση Μαρτ.08	Εκτίμηση Μαρτ.09	Προβ. Μαρτ. 09	Προβ. Οκτ. 09	Προβ. Οκτ. 09
Τρόφιμα, Ποτά, Καπνός	-14,8	-10,4	-6,1	-23,8	-48,3	27,7
Κλωστοϋφαντουργία	-38,5	31,0	-73,7	-7,6	-18,2	11,9
Ένδυση-Υπόδηση	80,2	19,0	4,5	-52,2	-25,4	-85,2
Χημικά	-10,4	-13,1	21,4	-27,2	-7,9	33,1
Μη μεταλλικά Ορυκτά	9,9	-31,0	1,0	-58,2	-32,9	43,5
Λοιποί Κλάδοι	19,2	-15,0	15,1	-46,7	-51,4	-15,6
Σύνολο Μεταποίησης	3,7	-13,1	3,7	-38,0	-44,8	5,6
ΕΕ-26*	7,9	8,0	4,0	-16,6	-21,9	-4,3
Ευρωζώνη	7,4	8,6	4,2	-18,6	-24,8	-4,7

*Δεν περιλαμβάνεται στην έρευνα η Μάλτα
Πηγή: IOBE, European Commission DG ECFIN

Η εξασθένηση της επενδυτικής δραστηριότητας το 2009, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, είναι διαστρωματική και αφορά σε όλους τους μεταποιητικούς κλάδους, ενώ η τάση αυτή συγκλίνει και με τα επίσημα εθνικολογιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ. Εντονότερη είναι η υποχώρηση στον κλάδο **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** (-48,3%) και τα **Μη Μεταλλικά Ορυκτά** (-32,7%), ενώ στους **Λοιπούς Κλάδους** που συμπληρώνουν το δείγμα καταγράφεται επίσης σημαντική μείωση (-51,4%). Οι επενδυτικές δαπάνες το 2009 εκτιμώνται κατά 25,4% χαμηλότερα σε σχέση με το 2008 και στην **Ένδυση – υπόδηση**, ενώ ελαφρώς χαμηλότερη είναι η σχετική μείωση στην **Κλωστοϋφαντουργία** (-18,2%) και τον κλάδο των **Χημικών προϊόντων** (-7,9%).

Οι εκτιμήσεις για την πορεία των επενδύσεων στην Ελλάδα το 2009 σε σχέση με το προηγούμενο έτος δεν διαφοροποιούνται ως προς την τάση σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη, είναι όμως αρκετά δυσμενέστερες. Σε **ΕΕ** και **Ευρωζώνη** εκτιμάται μείωση των επενδύσεων κατά 21,9% και 24,8% αντίστοιχα, με τις εκτιμήσεις αυτές να έχουν επιδεινωθεί μάλιστα σε σχέση με τις αρχές του έτους (-16,6% και -18,6% την άνοιξη του 2009). Σε όλες ανεξαιρέτως τις χώρες, η έρευνα καταγράφει εξασθένηση της επενδυτικής δραστηριότητας στο μεταποιητικό τομέα το 2009. Εκτός της Ελλάδας, έντονα πτωτικές είναι οι εκτιμήσεις στην Ρουμανία, την Λετονία, την Φινλανδία και την Βουλγαρία.

Προβλέψεις για το ύψος των επενδύσεων του 2010

Στην παρούσα έρευνα πραγματοποιείται και η πρώτη πρόβλεψη για την πορεία των επενδύσεων το 2010. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, η πολύ έντονη απαισιοδοξία για την πορεία της επενδυτικής δραστηριότητας στη μεταποίηση περιορίζεται, αφού προβλέπεται άνοδος των **επενδυτικών δαπανών στη Βιομηχανία κατά 5,6%**. Ουσιαστικά η εξέλιξη αυτή όμως φαίνεται να συνιστά απλώς χρονική «μεταφορά» και επαναπρογραμματισμό κάποιων σχεδίων που καθυστέρησαν ή και αναβλήθηκαν το 2009 λόγω της χρηματοπιστωτικής στενότητας στο τρέχον έτος. Προεξοφλείται έτσι ένα ευνοϊκότερο περιβάλλον και ένα σχετικά βελτιωμένο επενδυτικό κλίμα για το 2010, γεγονός που υποδηλώνει ότι μετά την υπέρμετρη μείωση του 2009, η επενδυτική δραστηριότητα θα αρχίσει σταδιακά να αναθερμαίνεται.

Σε κλαδικό επίπεδο εκτιμάται ότι θα παρουσιαστεί αύξηση των επενδυτικών δαπανών το 2010 στους περισσότερους κλάδους, με εξαίρεση τον κλάδο **Ένδυση-Υπόδηση**, όπου προβλέπεται και νέα καθίζηση των επενδύσεων (-85,2%) και τους **Λοιπούς Κλάδους**, όπου επίσης οι περισσότερες εκτιμήσεις συγκλίνουν σε μείωση, αλλά ηπιότερη (-15,6%). Αντίθετα, σημαντικά αυξημένες το 2010 να είναι οι δαπάνες για επένδυση στα **Μη μεταλλικά Ορυκτά** (43,5), τα **Χημικά** (33,1%) και τα **Τρόφιμα-Ποτά – καπνός** (27,7%), ενώ άνοδος, αν και ηπιότερη, προβλέπεται και στην **Κλωστούφαντουργία** (11,9%). Θα πρέπει να σημειωθεί όμως ότι ορισμένοι κλάδοι ενδεχομένως να χαρακτηρίζονται από υπέρμετρη αισιοδοξία, και στην πρώτη έρευνα του 2010 (Μάρτιος – Απρίλιος) οι προβλέψεις αυτές να αποδειχθούν μη ρεαλιστικές.

Εξάλλου θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές οι θετικές προβλέψεις των εγχώριων μεταποιητικών επιχειρήσεων έρχονται σε αντίθεση με τις προβλέψεις του επενδυτικού κλίματος στο διεθνές περιβάλλον, τόσο στην ΕΕ, όσο και την Ευρωζώνη. Συγκεκριμένα, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις προβλέπουν ότι θα εξοφλούν και το 2010 τις επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής ύφεσης στην επενδυτική τους δραστηριότητα, αφού στο σύνολό τους οι επενδυτικές δαπάνες αναμένεται να μειωθούν, τόσο **στην ΕΕ (-4,3%)**, όσο **και την Ευρωζώνη (-4,7%)**. Εκτός της Ελλάδας, άλλες επτά χώρες προβλέπουν άνοδο στην επενδυτική τους δραστηριότητα το 2010, η οποία αναμένεται να είναι εντονότερη στο Βέλγιο, την Εσθονία και την Λιθουανία.

Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

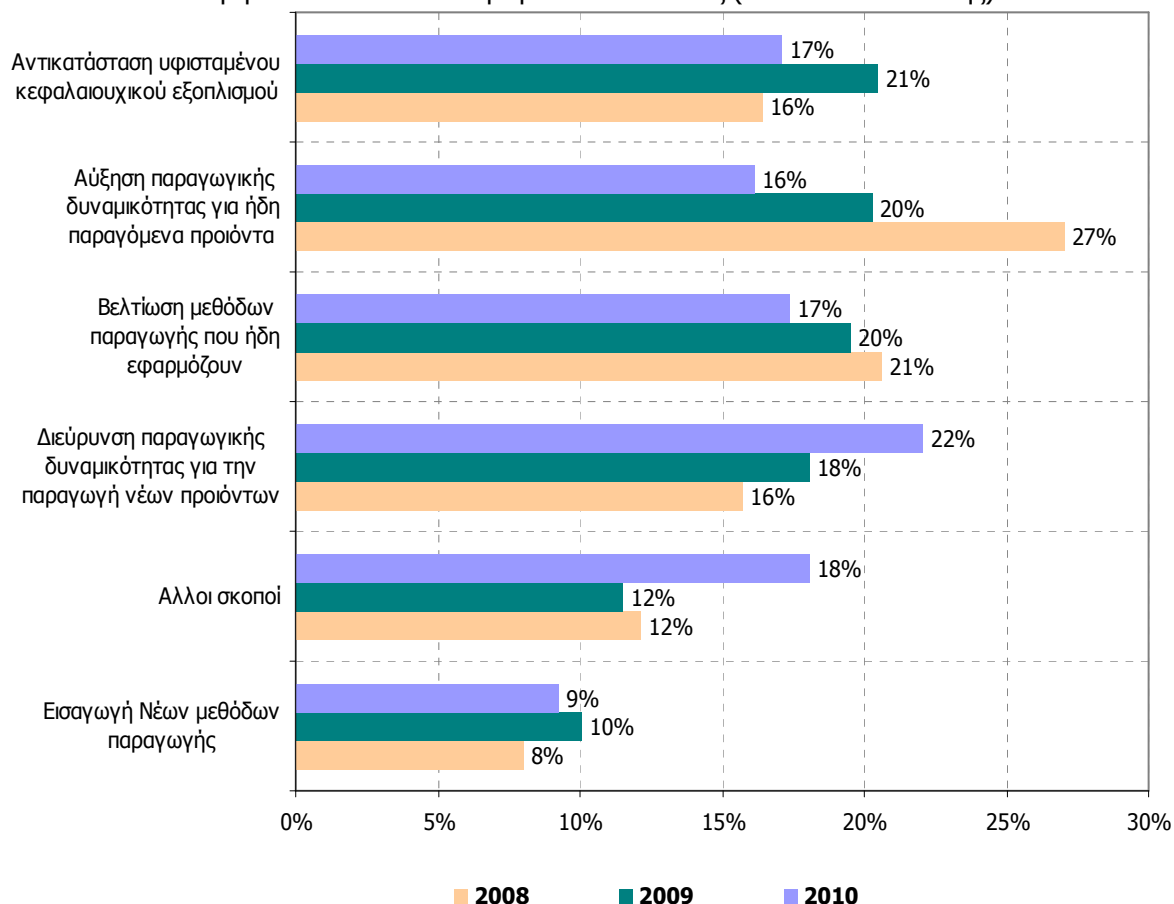
Οι έρευνες επενδύσεων του IOBE προσφέρουν σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων, καθώς οι επιχειρήσεις προχωρούν σε κατάταξη των επενδυτικών τους δαπανών ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Πέντε μεγάλες κατηγορίες επενδύσεων χρησιμοποιούνται (Διάγραμμα 1), αν και ως έναν βαθμό οι κατηγορίες αυτές αλληλοσυμπληρώνονται (π.χ. αύξηση ή διεύρυνση της δυναμικότητας μπορεί να συμβεί μέσω βελτίωσης των

μεθόδων παραγωγής ή εισαγωγής νέων μεθόδων). Σε κάθε περίπτωση πάντως, η αναλυτική απεικόνισή τους οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της βιομηχανίας προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την τόνωση της θέσης τους στις ήδη υπάρχουσες αγορές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας έρευνας, οι ελληνικές βιομηχανίες φαίνεται το 2009 να διαφοροποιούν το επενδυτικό τους μίγμα σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα, το 2009 η κατεύθυνση των επενδύσεων είναι εξίσου μοιρασμένη προς την **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (21% του συνόλου), την **αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα** (20%) και τη **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (20%), ενώ με μικρή διαφορά ακολουθεί η **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (18%). Μικρότερο βάρος δίνεται κατά το ίδιο έτος στις επενδύσεις που αφορούν **περαιτέρω σκοπούς** που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος, την ενίσχυση των συνθηκών ασφαλείας στην παραγωγική διαδικασία κλπ. (12%), ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά στο σύνολο των επενδύσεων φαίνεται πως είχαν για το 2009 οι επενδύσεις για **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (10%).

Διάγραμμα 1

Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης)

Πηγή: IOBE

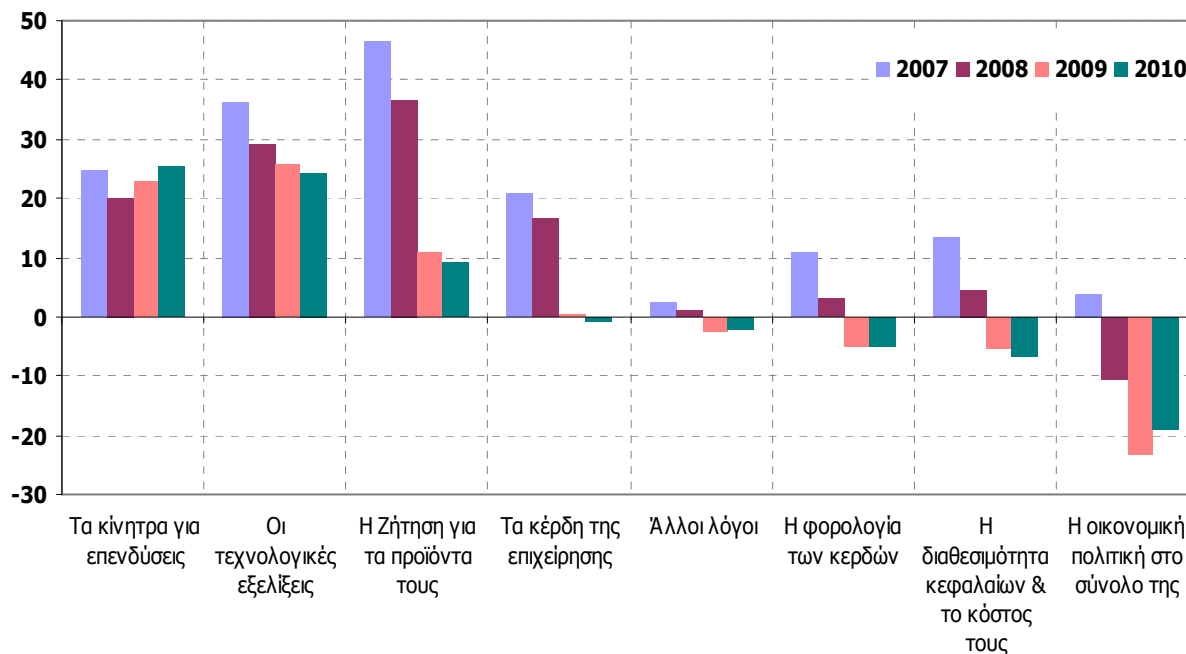
Το 2010 η διάρθρωση των επενδύσεων προσανατολίζεται ως επί το πλείστον στη **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (22%) και ακολουθούν οι δαπάνες για **περαιτέρω επενδυτικούς σκοπούς** (18%), το μερίδιο των οποίων ωστόσο δε φαίνεται να διαφέρει σημαντικά από το αντίστοιχο για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** και **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (17% σε αμφότερες τις κατηγορίες). Παραπλήσιο επενδυτικό βάρος φαίνεται να κατέχουν το 2010 και οι δαπάνες για την **ενίσχυση της παραγωγικής δυναμικότητας σε ήδη παραγόμενα προϊόντα** (16%), ενώ ως τελευταία προτεραιότητα, όπως άλλωστε καταγράφεται και στα δύο προηγούμενα έτη, παρουσιάζεται η δαπάνη για την **εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής** (9%).

Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

Σημαντική πληροφόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης προσφέρουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται έτσι οι πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2

Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη βιομηχανία (Συντελεστές σημαντικότητας)¹

¹ Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα +100, όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

Πηγή: IOBE Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πρόσφατης έρευνας, οι **τεχνολογικές εξελίξεις** κατά πρώτον και τα **κίνητρα για επενδύσεις** κατά δεύτερον αποτελούν τους κύριους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων το 2009. Ο παράγοντας της **προσδοκώμενης ζήτησης** για τα προϊόντα, ο οποίος τα προηγούμενα έτη ήταν ο πλέον καθοριστικός για τις αποφάσεις των επιχειρήσεων, το 2009 βρίσκεται στην τρίτη θέση, ενώ και για το 2010 προβλέπεται ο ρόλος του να παραμένει εξασθενημένος. Εξάλλου, και οι τρεις παραπάνω παράγοντες αναφέρονται μεν ως θετικοί ως προς την επιρροή τους στις αποφάσεις των επιχειρήσεων, όμως για όλους η ευνοϊκή συμβολή τους έχει αμβλυυνθεί σε σχέση με παλαιότερα έτη. Τα **κέρδη της επιχείρησης**, παράγοντας ο οποίος παραδοσιακά επηρέαζε θετικά τις επενδυτικές αποφάσεις, φαίνεται να έχουν σχεδόν μηδενική συμβολή το 2009, ενώ όλοι οι υπόλοιποι παράγοντες που εξετάζονται, τόσο το 2009 όσο και το 2010 εκλαμβάνονται από τις επιχειρήσεις ως έχοντες αρνητική επίδραση στα επενδυτικά τους σχέδια. Συγκεκριμένα, τόσο η **φορολογία των κερδών**, όσο και η **διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων** φαίνεται να επηρεάζουν αρνητικά τις επιχειρήσεις το 2009 και το 2010, ενώ ως ο μακράν δυσμενέστερος παράγοντας επί των επενδυτικών προγραμματισμών των επιχειρήσεων καταγράφεται η **οικονομική πολιτική** στο σύνολό της, τόσο το 2009, όσο και το 2010.